

Samenvatting

Het college heeft ingestemd met het voorstel tot de Regiodeal “inGenieus, Groen & Gezond/ ZL maakt NL groter”. Een Regiodeal is een samenwerking tussen Rijk en regio om de kracht van de regio te versterken.

Het kabinet stelt deze kabinetsperiode 900 miljoen euro beschikbaar voor nieuwe regiodeals.

Aangezien de regio Parkstad ervoor opteert een verlenging van hun eerste deal aan te vragen is er gekozen voor een scenario waarbij 2 Zuid-Limburgdeals aangevraagd worden

Beide deals vertrekken vanuit dezelfde analyse van Zuid-Limburg (kopverhaal) doch elke deal heeft zijn eigen insteek. Het voorstel voor het Programma “inGenieus, Groen & Gezond/ ZL maakt NL groter” als aanvraag voor de Regiodeal wordt ingediend door de gemeenten Maastricht, Sittard-Geleen, Stein, Beek, Beekdaelen, Meerssen, Valkenburg aan de Geul, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem en Vaals, met gemeente Maastricht als penvoerder.

Beslispunten

Het college:

1. Onderschrijft de analyse van Zuid-Limburg en het hiertoe ontwikkelde programma XXXX
2. Gaat akkoord met het indienen van de aanvraag Regiodeal bij het Rijk
3. Mandateert de directie tot indiening van de (definitieve) Regio Deal propositie bij het ministerie van BZK uiterlijk 15 november a.s. en stemt namens de gezamenlijke gemeenten in met het penvoerderschap door de gemeente Maastricht.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 8 november 2022:

Conform

1. Aanleiding

Middels de Regio Deals wil de rijksoverheid de kracht van regio's in Nederland versterken. Om in een regio goed te kunnen wonen, werken en leven zijn thema's als zorg, onderwijs, veiligheid en ondernemerschap belangrijk. In een Regio Deal kunnen binnen deze thema's plannen opgenomen worden die helpen om de specifieke problemen of uitdagingen binnen een bepaalde regio op te pakken. Rijk en regio maken over deze plannen afspraken in de Regio Deals en werken vervolgens als partners samen om zo belangrijke opgaven in Nederland aan te pakken en de brede welvaart te vergroten. Het kabinet heeft in totaal €900 miljoen gereserveerd voor de Regio Deals. Dit bedrag wordt nagenoeg gelijk verdeeld over drie rondes nieuwe Regio Deals. Voor de vierde ronde is een bedrag van €284,2 miljoen gereserveerd, daarnaast dragen regio's zelf ook financieel bij. In 2024 en 2025 volgen nog 2 nieuwe tranches.

Gemeenten, provincies, kennis- en culturele instituten, ondernemers en maatschappelijke organisaties maken samen een integrale aanpak die past bij de opgave en het DNA van het gebied en kunnen die voorstellen tot 15 november 2022 indienen. Vervolgens wordt begin 2023 door het kabinet besloten welke voorstellen gezamenlijk door Rijk en regio worden uitgewerkt tot een Regio Deal.

De eerste reeks Regio Deals (in 3 tranches) dateren uit 2017-2020. In totaal werden er toen 30 Regio Deals afgesloten. In Limburg hebben toen Parkstad en Noord-Limburg een Regio Deal met het Rijk kunnen sluiten. In de Regio Deal Parkstad is een samenhangende aanpak uitgewerkt om zowel de fysieke als sociale aspecten van de leefomgeving te versterken. In de Regio Deal Food Valley is ingezet op de verbinding tussen de sterke Agrifoodsector en de kansen van gezonde voeding om gezondheidsverschillen tegen te gaan.

Gezien de nadruk op grensregio's en gebieden waar de brede welvaart onder druk staat zien de gemeentes van Zuid-Limburg voldoende aanleiding om te komen met een voorstel tot Regio Deal.

2. Context

Met de strategische actieplannen Randstad Zuid-Limburg en Van Groen Hart tot Groene Long is de basis gelegd voor een langjarige en Zuid-Limburg brede aanpak die in het plan van aanpak NOVI Zuid-Limburg zijn beslag heeft gekregen. Rijk, provincie en regio hebben zich gecommitteerd aan dit plan van aanpak en uitgesproken als één overheid te willen werken aan de opgaven voor het gebied.

Met de overgang van NOVI naar NOVEX ligt de focus binnen NOVEX op de ruimtelijke ontwikkeling van het gebied en vindt er een verenging plaats t.o.v. het oorspronkelijke plan van aanpak NOVI. De bredere opgaven zoals geformuleerd in dit plan van aanpak zijn daarmee niet minder urgent geworden, maar vragen een andere route om met deze opgave aan de slag te gaan. Ook hier is de samenwerking tussen Rijk, provincie en regio noodzakelijk om resultaat te bereiken.

Zuid-Limburg is op het eerste oog een florerende regio met een krachtige industriële, kennis- en vrijetijdseconomie in een aantrekkelijke woonomgeving met levendige steden en dorpen en een vijfsterren landschap. Centraal gelegen in een Europese kernregio. Maar direct onder de oppervlakte spelen een aantal hardnekkige problemen en opgaven die de potentie van dit gebied om deze kansen te kunnen benutten afremmen. De twee gezichten van Zuid-Limburg komen tot uiting op meerdere vlakken:

- Een krachtige economie met een tekort aan personeel;
- De voordeur naar Europa en grensgebied van Nederland;
- Een aantrekkelijke woonomgeving met lokale hardnekkige achterstanden;
- Een vijfsterren landschap dat onder druk staat door toerisme, waterproblematiek en de opgaven vanuit het landelijk gebied;
- Sterke regionale verbondenheid maar ook een moeizame regionale samenwerking.

De nieuwe tranche Regio Deals van het Rijk bieden een uitgelezen kans om met deze bredere opgaven in de regio aan de slag te gaan waarbij de focus ligt op het verbeteren van Brede Welvaart en met bijzondere aandacht voor grensregio's vanwege de specifieke uitdagingen die dit met zich meebrengt.

Aangezien de regio Parkstad ervoor opteert een verlenging van hun eerste deal aan te vragen is er gekozen voor een scenario waarbij 2 Zuid-Limburgdeals aangevraagd worden. Beide deals vertrekken vanuit dezelfde analyse van Zuid-Limburg (een kopverhaal) maar ze kennen een eigen focus.

De Regiodeal "inGenieus, Groen & Gezond/ZL maakt NL groter".

De Regiodeal heeft betrekking op het westelijk deel van de regio Zuid-Limburg. De steden Maastricht en Sittard-Geleen hebben samen met de gemeenten Stein, Beek, Beekdaelen, Meerssen, Valkenburg aan de Geul, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem en Vaals een trekkende rol in deze propositie.

De projecten die aangedragen zijn voor het programma vragen echter ook betrokkenheid en inzet van maatschappelijke instellingen en ondernemers in Zuid-Limburg.

Ook de grensoverschrijdende dimensie met Duitsland en België speelt bij veel projecten een rol. Juist de ligging van de regio binnen het grotere Euregio-gebied biedt de mogelijkheid om de kansen die internationale samenwerking biedt te verzilveren. In de projecten wordt er gewerkt aan een actieve uitwisseling van kennis en ervaringen en van projectresultaten met vergelijkbare (grens)regio's in Nederland en daarbuiten.

De Regiodeal is dus niet louter een overheidsaangelegenheid maar verbindt het complex speelveld van alle partners in Zuid Limburg.

3. Gewenste situatie

Met hulp van de Regio Deal en daarmee gebundelde krachten en middelen Zuid-Limburg verder te ontwikkelen naar een innovatieve, circulaire en duurzame grensoverschrijdende kennisregio met brede welvaart voor alle inwoners, sterke steden en kernen in een toekomstbestendig, klimaat adaptief en aantrekkelijk landschap.

Concreet willen we dit bereiken langs twee programmalijnen:

- Versnelling naar een circulaire economie en samenleving
- Versnelling van ontwikkeling richting een gezonde en sociale leefomgeving

Cruciaal voor het succes binnen de 2 programmalijnen, en dus een wezenlijke randvoorwaardelijke lijn, is de inzet op:

- Werken aan een grensoverschrijdend kennis-en innovatie ecosysteem
- Het wegnemen van grensbelemmeringen ten behoeve van een goed functionerende grensoverschrijdende en internationale arbeidsmarkt

De projecten zoals nu opgenomen in de aanvraag vormen de basis om in de dealmaker fase, welke start na selectie (dec. 2022), het gesprek met het Rijk aan te gaan en tot een definitieve deal te komen (zomer 2023).

Binnen de Regio Deal wordt, op grond van een ambtelijke verkenning met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, een cofinanciering van het Rijk gevraagd van € 30 miljoen voor projecten binnen deze twee programmalijnen.

Het afsluiten van deze Regio Deal is een eerste belangrijke stap om zowel de samenwerking binnen Zuid Limburg als de samenwerking tussen het rijk en onze Regio meer vorm te geven. Derhalve is de omvang van deze Deal nu minder leidend dan wel het feit dat we als regio een Deal kunnen afsluiten met het rijk.

Middels deze Regio Deal kan Zuid Limburg bewijzen dat zij in staat is eensgezind samen te werken aan de grote opgaves waar men in deze regio en in Nederland voor staat. Een goedlopende Regio Deal opent perspectieven en geeft vertrouwen in een verdere samenwerking.

Om de Regio Deal te kunnen uitvoeren is het essentieel dat er zowel bestuurlijk als ambtelijk voldoende uitvoeringskracht georganiseerd wordt.

Binnen Zuid-Limburg bundelen het bedrijfsleven, maatschappelijke instellingen en overheden hun krachten op het gebied van circulariteit, gezondheid en interbestuurlijke samenwerking al in respectievelijk de Economic Board Zuid-Limburg, de Stuurgroep Trendbreuk Zuid-Limburg en het 5B-CdK overleg van de commissaris van de koning met de burgemeesters van Heerlen, Maastricht en Sittard-Geleen. Vanuit deze krachtenbundelingen wordt in beginsel de Regiegroep Regiodeal samengesteld. Vanuit Maastricht zal worden aangedragen de groep te verbreden vanuit andere perspectieven waarbij wordt gedacht aan creatieve/culturele veld en een link naar de samenleving. Deze werkt aanvullend aan de al bestaande gremia die ze vertegenwoordigt en neemt derhalve niets over. De Regiegroep is vooral gericht op het proactief bespreken van regievraagstukken en het scheppen van randvoorwaarden om de uitvoering te versnellen. Zij voert regie op de zaken waarop zij gezamenlijk meer voor elkaar krijgen dan elk afzonderlijk. Potentiële leden van de Regiegroep worden benaderd en zullen na toezegging worden toegevoegd in de aanvraag.

De dagdagelijkse uitvoering van de Regiodeal komt in handen van een programmabureau aangestuurd door een programmadirecteur. Het bureau staat los van de gemeenten. Capaciteit hiervoor wordt door de verschillende deelnemende (overheids)organisaties beschikbaar gesteld. De bezetting van het programmabureau zal ook met vertegenwoordigers van andere partners in de triple helix en vanuit de projecten worden aangevuld. Verdere uitwerking van het programmabureau, selectie, benadering en toetreding van Triple Helix-partijen zal bij verder vormgeven van de Regio Deal plaatsvinden.

Naast de Regiegroep functioneert het Directeurenoverleg NOVI-ZL waarin ook een afvaardiging van het Rijk een plaats heeft. Dit gremium zal gebruikt worden om de inhoud en voortgang van beide Zuid Limburgse Deals op elkaar af te stemmen. Door hiervan gebruik te maken wordt er geen overbodige overlegstructuur opgetuigd, maar wordt zo efficiënt mogelijk met bestaande organen (en inzet van tijd en middelen) omgegaan.

Op dit moment loopt een onderzoek naar samenwerkingsverbanden in onze (Eu)regio (bestuurlijke regionale ecosystemen (BRE)) teneinde concrete handreikingen te verkrijgen hoe de samenwerking in onze regio ook daadwerkelijk tot 'samenkracht' en uitvoeringskracht kan leiden. De resultaten van dit onderzoek worden in januari verwacht. Vooruitlopend op de uitkomsten van dit onderzoek is er voor gekozen om zoveel mogelijk aan te sluiten bij reeds bestaande bestuurlijke ecosystemen met oog op bestuurlijke agenda's. Op grond van de uitkomsten van het onderzoek kan het samenwerkings- en uitvoeringsmodel verder geoptimaliseerd worden.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

In de Regio Deal Zuid-Limburg bundelen het bedrijfsleven, maatschappelijke instellingen en overheden hun krachten zodat de samenleving meer circulair en meer gezond wordt en daarmee vitaal en toekomstbestendig.

5. Effect op de openbare ruimte

Niet van toepassing.

6. Personeel en organisatie

De dagelijkse uitvoering van de Regiodeal komt in handen van een programmabureau aangestuurd door een programmadirecteur. Capaciteit hiervoor wordt door de verschillende deelnemende (overheids)organisaties beschikbaar gesteld. De bezetting van het programmabureau ook met vertegenwoordigers van andere partners in de triple helix en vanuit de projecten worden aangevuld. Selectie, benadering en toetreding van Triple Helix-partijen zal bij verder vormgeven van de Regiodeal plaatsvinden.

7. Informatiemanagement en automatisering

Niet van toepassing.

8. Financiën

De Regiodeal Zuid Limburg "inGenieus, Groen & Gezond/ ZL maakt NL groter" vraagt € 30 miljoen bijdrage van het Rijk. Deze bijdrage wordt vanuit de regio gematcht, hetzij door financiële middelen hetzij door *in kind* bijdragen.

Cofinanciering voor de Maastrichtse projecten is reeds voorzien in de (meerjaren)begroting. In 2023 is er in de begroting tevens €100.000 opgenomen als bijdrage aan de uitwerking van de Regio Deal.

9. Aanbestedingen

Niet van toepassing.

10. Participatie tot heden

Niet van toepassing.

11. Voorstel

Het college:

1. Onderschrijft de analyse van Zuid-Limburg en het hiertoe ontwikkelde programma “inGenieus, Groen & Gezond/ ZL maakt NL groter”.
2. Gaat akkoord met het indienen van de aanvraag Regio Deal bij het Rijk
3. Mandateert de directie tot indiening van de (definitieve) Regio Deal propositie bij het ministerie van BZK uiterlijk 15 november a.s. en stemt in met het penvoerderschap door de gemeente Maastricht.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Voorstellen voor een Regio Deal kunnen tot 15 november 2022 ingediend worden. Vervolgens wordt begin 2023 door het kabinet besloten welke voorstellen gezamenlijk door Rijk en regio worden uitgewerkt tot een Regio Deal.